

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 16. septembra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 108.

Nov napad na trgovce s papirjem, s pisarniškimi in šolskimi potrebščinami.

Prosvetni minister izdaja trgovske koncesije. — Državni monopol na vse šolske knjige in potrebščine. — Konkurenca države davkoplačevalcem. — Državna zaloga šolskih knjig hoče diktirati trgovcem cene.

V »Službenih novinah« z dne 1. septembra t. l. je objavljen pravilnik »Zaloga šolskih knjig v Ljubljani«. Pravilnik je povzročil med trgovci papirne stroke in knjigotržci veliko upravičenega razburjenja in ogorčenja.

Vsi legalni trgovci se tem novim uvedbam s strani centralnih oblastev čudijo in se radovedno vprašujejo, kako more pač prosvetni minister izdajati trgovske koncesije s tako obseznimi pravicami.

Že dosedanje poslovanje »Zaloga šolskih knjig« ni bilo v skladu z našimi, za legalne trgovce sicer zelo strogimi predpisi obrtnega reda, ker se je pod firmo države skrivala zaloga, ki predstavlja pravo trgovsko podjetje, ki je bilo oproščeno davka, a je pri tem konkuriralo trgovcem davkoplačevalcem, katerim je trgovina vsakdanji kruh, s prodajo najraznovrstnejšega lastnega in tujega blaga. Tak pravilnik nikakor ne bi mogel biti veljaven, ker je bil izdan brez odobritve trgovskega ministristva, ki bi bilo edino kompetentno za izdajo takega pravilnika!

Zaloga, ki trguje pod firmo državne ustanove, pa ni samo davka prosta, temveč uživa tudi oprostitve poštinih pristojbin. S takimi privilegiji pač lahko konkurira s vsemi trgovci, ki se pod pezo davkov in drugih dajatev jedva gibljejo in tudi mora vsako privatno podjetje popolnoma ubiti. Proti podjetju s tako obseznimi privilegiji, bi bil pač vsak boj brezuspešen!

Pričakovati bi bilo, da bo minister prosvete, če že izda tak pravilnik, obenem v pravilniku tudi predpisal, kaj naj se napravi s čistim dobičkom te aloge. Toda tudi na to se ni mislilo, tako da izgleda ta ustanova še bolj odločno.

Zanimalo bi tudi vse trgovce vprašanje, kako se je ta državna zaloga registrirala pri obrtni oblasti in kako stališče zavzema napram tej zalogi obrtna oblast!

Če si pogledamo podrobnosti tega pravilnika, najdemo v njem zlasti sledeče posebnosti:

Zaloga je podrejena prosvetnemu (!?) inspektoratu v Ljubljani. Njena trgovina se razteza na izdajo, prodajo, kupovanje vseh šolskih knjig državnih in privatnih izdaj za vse kategorije šol, na zvezke, svinčnike, črnilo, papir itd., na učila in na šolske tiskovine; posreduje za nakup knjig poljubne vsebine za šolo in druge urade (!!), v Sloveniji pa ima pravico zalagati vsa učila in šolske tiskovine. — Z eno besedo povedano: pod državno firmo naj se onemogoči vsako privatno trgovsko izdajanje teh predmetov.

Uprava te državne trgovine je v rokah upravnega sveta, ki ga imenuje minister prosvete (!!) za dobo 5 let.

Ta odbor predlaga ministru prosvete tudi rokopise knjig v odobritev. Dosedaj jih je menda predlagal Državni prosvetni svet v Beogradu. Tudi za tisk bo ta odbor pripravil

Resolucije četrtega gospodarskega kongresa.

Četrty redni kongres gospodarskih korporacij in organizacij kraljevine SHS, ki se je vršil dne 11. in 12. septembra 1926 v Beogradu, je po podanih referatih predstavnikov gospodarskih korporacij in zastopnikov posameznih ministrstev sprejel sledeče resolucije:

I. Na podlagi poročil vseh svojih sekcij za oceno izvoza ugotavlja kongres, da naš izvoz v letu 1926 do 1927 po svojih količinah obeta lep uspeh. Da se ti povoljni izgledi uresničijo, je neobhodno potrebno:

a) da merodajni faktorji predvsem uravnajo svoje postopanje po vseh predlogih, podanih v poročilih posameznih sekcij kongresa za oceno izvoza;

b) da merodajni faktorji s sodelovanjem gospodarskih korporacij čim prej izdelajo program državne gospodarske politike, s katerim naj se na primeren način začrtajo smernice za gospodarsko udejstvovanje za dolgo vrsto let;

c) da se zasigura stalno sodelovanje državnih oblastev z gospodarskimi korporacijami v vseh vprašanih gospodarske politike.

II. Predlagaje kraljevski vladi referate o kritičnem položaju naše lesne industrije in detajlne predloge za saniranje te krize, smatra kongres za potrebno, da se naši lesni industriji omogoči znižanje produktivnosti stroškov in tako okrepi njeno konkurenčno pozicijo na inozemskih tržiščih.

V ta namen kongres predlaga:

a) da vlada čim prej pooblasti ministrstvo za šume in rude, da revidira dolgoročne gozdne pogodbe;

b) da ministrstvo za šume in rude pospeši razmejitev gozdov v južni Srbiji;

c) da si ministrstvo za socialno politiko osvoji vse predloge v referatih, ki se nanašajo na reformo zakona o zavarovanju in zaščiti delavcev;

d) da ministrstvo za promet preuredi železniške tarife in vse potrebno odredi za izboljšanje prometa na način, kakor to naveda poročilo IV. sekcije;

e) da ministrstvo za finance izpremeni carinsko tarifo po predlogih IV. sekcije;

f) da ministrstvo gradevin posveti večjo pozornost vzdrževanju in popraviljanju državnih cest;

g) da Narodna banka z dovoljevanjem direktnih kreditov omogoči in olajša finančne posle lesne industrije.

III. Priporoča se kraljevski vladi, da posveča pogozdovanju goljav v primorskih krajih, Hercegovini, Črni gori in južni Srbiji še nadalje največjo

vse aprobirane knjige. Odbor bo tudi določal višino popusta knjigarnam in šolskim ustanovam! (Seveda, če bo sploh mogoče kar tako diktirati knjigarnarjem, ki plačujejo davke in druge vsakovrstne doklade, carinske pristojbine itd., kar si bodo mogli gospodje v odboru komaj, komaj predstavljati!) Ustanavljati sme tudi svoje prodajalne »zaloge« (v raznih krajih).

K temu stavimo naslednje vprašanje: Kako more g. minister trgovine in industrije, katerega dolžnost je, štiti legalno trgovino, dopustiti, da se na tak način ubija trgovce-davkoplačevalce? Kaj pravi k temu obrtna oblast?

jo pozornost, ker je od tega odvisen gospodarski razvoj navedenih krajev. Za izvršitev te naloge priporoča državi tudi sodelovanje privatne inicijative s tem, da podpre prostovoljna društva za pogozdovanje in občine in to z odkazovanjem javnih površin, primernih za pogozdovanje ali pa na temelju zakona, po katerem prepusti to delo oblastim, oziraje se pri tem na specialne prilike posameznih oblasti. Država naj bi sebi pridržala nalogo pogozdovanja v prvi vrsti onih površin, glede katerih bi bilo v splošnem interesu, da se pogozdijo in pogozdovanje v okolici mest radi tujskega prometa, dalje ob potih in železnicah, na strminah in na nezdružljivih in manj pristopnih kompleksih. Sporedno s tem bi bilo potrebno, da se z ozirom na pogozdovanje omogočijo v večjem obsegu znanstveni pozikusi za aklimatizacijo tujih vrst dreves, da se more pogozdovanje gojav čim intenzivneje izvršiti. Prosimo kraljevsko vlado in Narodno skupščino, da v celoti odobrita kredite, katere v ta namen rabi ministrstvo za šume in rude, ministrstvo za šume in rude pa prosimo, da v bodočih letih proračunava zadostne kredite za forsiranje pogozdovanja vseh nepogozdenih goljav.

IV. Kongres smatra, da bi kraljevska vlada morala posvečati največjo pozornost vprašanju graditve in vzdrževanja obrambnih nasipov, regulacije rek in ureditve njihovih vodotokov, ker je od tega v veliki meri odvisen napredek domače produkcije in notranja in zunanja trgovina. Z melorijacijami se ustvarjajo gospodarstvu najboljše in najdragocenejša zemljišča. Regulacija rek varuje nabrežno posest in razbremenjuje železniški promet. S tem se znatno izboljšuje konkurenčna sposobnost našega izvoza v inozemstvu in konzum domače produkcije v tuzemstvu. Oziraje se na to stališče smatra kongres za potrebno:

1. da se čimprej napravi zakonski projekt o generalni direkciji voda z melioracijskimi pozicijami;

2. da država nujno nudi oškodovanim vodnim zadrugam pomoč v obliki brezobrestnega posojila v znesku 60 milj. dinarjev, da se izvrši popravila uničenih ali poškodovanih objektov. Dolgovi države na vodoplavni prispevkah naj še izplačajo vodnim zadrugam;

3. da se v celoti respektirajo obstoječi zakoni o vodnih zadrugah v Vojvodini, ker so plod trpkih izkušenj, katere so doživele vodne zadruge v mučnih položajih in da se posveča vodnemu obrambnemu sistemu posebna pažnja;

4. da se proglasi za nujno:

a) regulacija Save od Zagreba do Rugvice,

b) vzdrževanje plovnosti bekejskega prekopa v ustju Tamiša,

c) čiščenje vodotoka Neretve in ureditev njene plovnosti od Metkoviča do izliva in da se predvidi za to potrebna sredstva v proračun;

5. da se vse stroke hidrotehnične službe zjedini v enem oblastvu, to je v generalni direkciji voda, koja naj še naprej obdrži poseben proračun in samostojnost v resoru ministristva poljedelstva in voda, da bo mogoče v celoti ozirati se na vse probleme naših voda.

V. Pri izvrševanju državnih nabav in del za državo se stalno pojavljajo

velike težave, ki povzročajo veliko škodo gospodarstvu, to je dobaviteljem in podjetnikom, kakor tudi državi. Domača delavnost nima pri državnih nabavah one zaščite kakor inozemstvo, koja bi se moralo po danih okolišnih nuditi njej. Ta položaj povzroča na eni strani nepopolnost, neumestnost in neupravičena strogost nekaterih veljavnih predpisov, na drugi strani pa dejstvo, da se državna oblastva pogosto ne drže važnih predpisov in pogodb ter v svojem poslovanju ne ravnaajo z zadostno ljubeznijo in prijateljstvom napram domaćemu gospodarstvu. Zaradi tega zahtevamo, da se predpisi o državnih nabavah čimprej revidirajo s sodelovanjem gospodarskih krogov in da državni organi porabljajo veljavne predpise v duhu zakona s potrebnim ozirom in s prijateljstvom in ljubeznijo napram domaćemu gospodarstvu.

VI. Kongres zahteva, da se ne izvede izprememba železniške tarife, ampak da se izpremembe iz načelnih razlogov odstopijo tarifnemu odboru, da jih prouči in se o njih izjavi, da kongres smatra, da so nekatere izpremembe, osobito one, ki se tičejo izenačenja pristaniških tarif, jako koristne za naš izvoz.

VII. Beograjskim komoram (trgovski, obrtniški in industrijski) se nalaaga, da vse referate in poročila, podana na tem kongresu in to resolucijo izročijo pristojnim ministrom, da se brigajo za izvršitev resolucije in o svojih uspehih v tem pogledu poročajo na prihodnjem kongresu.

POBIRANJE PRISPEVKA ZA NABAVLJALNE ZADRUGE DRŽAVNIH NAMEŠČENCEV.

Glede prispevka za nabavljalne zadruge državnih nameščencev, ki se je pobral do konca leta 1925 in se še sedaj pobira od nabav, glede katerih je bila pogodba sklenjena z državo pred potekom leta 1925, je državni svet v nekem konkretnem primeru odločil, da se ne sme odbijati, ako ne gre za dobavo blaga, ampak za javne zgradbe, kakor ceste, mostove, železnice in zgradbe vobče. Podjetje, ki se je proti odbitku pritožilo, je zgradilo za železnico neko železniško progo in državni svet je odločil, da se mu mora odbiti znesek povrniti.

* * *

UVOZ MESA IN MESNATIH IZDELKOV V AVSTRIJO.

Avstrijske zvezne železnice objavljajo, da mora biti uvozno dovoljenje za posamezne pošiljke mesa in mesnih izdelkov samo takrat priloženo tovrstnemu listu, ako ni bilo izdano uvozno dovoljenje za več pošiljk ali večji kontingent mesa ali mesnih izdelkov, ker se v takih primerih uvozno dovoljenje ne more priložiti vsakemu tovrstnemu listu. Pri takih komulativnih dovoljenjih mora pošiljatelj navesti v tovrstnem listu vse podatke o uvoznem dovoljenju.

* * *

ZAČASNA TRGOVINSKA POGODBA Z GRČIJO.

Med našo državo in Grčijo je bila diplomatičnim potom sklenjena začasna trgovinska pogodba, ki bo veljala dotlej, dokler ne bo sklenjena trajna pogodba. Za podlago začasne pogodbe je služila stara trgovinska pogodba med Srbijo in Grčijo, ki je bila sprejeta v celoti, izvzemši oni del, ki govori o suhem grozdju.

Avstrija in eksportno-prodajni karteli.

Med prvimi sredstvi za odpravo gospodarske krize v Avstriji navajajo dvig eksporta. Ta bi izboljšal trgovsko bilanco in bi hkrati omilil brezposelnost z vsemi njenimi škodljivimi posledicami. Vzrok nezadostnega eksporta iščejo zmeraj v splošni svetovnogospodarski krizi, v raztrganju nekdanjih skupnih gospodarskih območij in v visokih carinah sosednih držav.

Vse to je res. Vseeno pa pravi neki strokovnjak, da to še ni vse in da bi se dalo marsikaj zboljšati. Zlasti balkanske dežele so še danes za Avstrijo prav dober trg, carine na avstrijsko blago niso višje kot na blago drugih držav, avstrijske cene povprečno ugašajo. Pa kljub temu ne gre tako, kot bi šlo lahko. Kje je vzrok?

»Avstrijska industrija ima teoretično voljo, da dvigne eksport, a njenim sklepom ne sledi takoj praktična izvedba. Zanaša se na to, da bodo kupci sami prišli, brez njenega sodelovanja. To je seveda premalo. Eksportne dežele moramo sami poiskati, jih preceniti in pripravne izbrati. Izbranih se moramo z največjo vztrajnostjo držati in jih ne smemo izpustiti. Najboljši dokaz, da je ta metoda prava, so uspehi nemških, ameriških in švedskih trgov. Za eksport je pa oni trgovci najbolj pripraven, ki je sam dolgo časa delal v inozemstvu. Kratka potovanja ne pomagajo dosti. Biti moramo zmeraj v zvezi z inozemskimi trgi. Majhne in srednje tvrdke tega seveda ne zmorejo, stroški so preveliki. A ti stroški bi se zmanjšali na malenkost, če bi se majhne in srednje tvrdke združile v prodajni kartel za inozemstvo. Združitev trgov bi se lahko izvedla na različni podlagi. Lahko bi se združile tvrdke iste vrste ali pa tvrdke, ki se dopolnjujejo, ali pa tudi glede izdelkov neodvisne tvrdke, na kakšnemkoli drugem temelju. Na primer podjetja, ki jih financira isti denarni zavod ali pa kojih lastniki so med seboj v osebnih stikih. Tak eksportni kartel bi bil v inozemski trgovini vse nekaj drugega kakor pa posamezne tvrdke vsaka sama zase.

Dalje bi zlasti v slučaju skupnega delovanja trgov iste vrste bila taka zveza v inozemstvu veliko bolj resno upoštevana kakor pa posamezne manjše tvrdke. Ne bilo bi tudi konkurenčnega boja karteliranih trgov; s tem bi se dosegle boljše cene in boljši prodajni pogoji. Umljivo je tudi, da bi taka združitev potom razdelitve in racionalizacije produkcije proizvajanje pocenila.

Te misli ne veljajo samo za Avstrijo, veljajo tudi za druge, v primerno spremenjeni obliki.

K. Tiefengruber:

Druga pota v novi dobi.

Štedenje v trgovskem obratu nima vedno zaželjenega uspeha; jako občutne posledice utegnejo nastati, če se to načelo pretirano izvaja. Pravilno gospodarstvo zahteva predvsem dobro premišljeno organizacijo, ki štedi, kjer je potreba, in se ne izogne stroškov tam, kjer se obeta dobiček.

Časi so minuli, ko takih ozkosrčnih preudarkov ravno ni bilo potreba; gospodarili smo takorekoč iz obilice; ali danes zahtevajo okolnosti temeljitega premisleka za vsako izdajo.

Potrebe so ostale iste oziroma še nujnejše, da se oživi trgovski obrat, pa sredstva v pretežni večini ne stojijo več na razpolago. Preustroj v celokupnem gospodarskem življenju, vsaj glede evropskih dežel, je naravna posledica nove dobe, ki išče tudi v trgovskem prometu nova pota.

Vse se ozira na Ameriko kot obljubljeno deželo gospodarske obnovitve ter posnema njeno novodobno trgovsko organizacijo, ali zajema vsaj od tamkaj nove ideje. Osobito se trudijo razne veletrgovine, da se na podlagi ameriških načel učijo, da bi tako svoja podjetja primerno preustrojile.

Tako se je nedavno otvorila v Kölnu ob Reni trgovina, ki posnema ameriški način prodaje po enotni ceni. Kot vzorec je služilo svetovnoznano podjetje »Woolworth« v New Yorku. Trgovina Woolworth obratuje v 1400 podružnicah, ki so porazdeljene po vsej ameriški celini, ter ima izvrstne uspehe; njen promet presega letno 15 milijard dolarjev. Prodajalno načelo podjetja obstoja v tem, da ima za vse predmete samo dve ceni in sicer po 5 in 10 centimov, približno torej 1 in 2 dinarja. Kölnska trgovina se je odločila za 25 in 50 pfenigov.

Za to primeroma nizko ceno se dobi v tej veleprodajalni približno 2500 vrst raznega blaga, število predmetov je seveda mnogo večje.

Blago z modrimi znaki stane 25 pfenigov, z rdečimi pa 50 pfenigov. Na ta način je orijentacija za občinstvo jako olajšana, ker sploh ni treba povprašati po cenah. Podjetje si prihrani na osebju ter se izogne preobremenitvi močij, kar zopet neposredno vpliva na pocenitev blaga.

Trgovsko poslovanje je izdatno poenostavljeno, pregledno in zanesljivo. Stranka si kupi, ko vstopi v prodajalno, pri blagajni znamke po 25 in 50 pfenigov, katere izroči prodajalcu in prejme za nje zahtevane premete. — Blago se izroči v vrečicah, ali pa se doda pola papirja, v katero kupec sam zavije blago.

In ravno ta način nekake samopostrežbe ugaša občinstvu, ki si kupljeno stvar lahko natanko ogleda, predno jo povije; s tem odpade dosti dela za nastavljenice, podjetje pa nima

več toliko naknadnih in neprijetnih reklamacij.

Z ozirom na novost te institucije se še ne da ugotoviti, kakšno stališče bo občinstvo zavzemalo napram opisani prodajalni praksi. Vsekakor pa služi povsem novo načelo, ki izrablja praktično koncentracijo in velikopoteznost v trgovskem obratu, splošnega zanimanja.

Če bo nemško podjetje nudilo ljudem res dobro blago in se ogibalo šunta ter v cenah uspešno konkuriralo, se mu obeta lepa bodočnost, ki bo vzpodbudila tudi drugod vneto za enako postopanje. Predpogoj seveda je razven realne potrebe primerna reklama.

V tem oziru namreč stoji ameriški vzorec na višku.

Zaštonj se gotovo tudi v Woolworthovih prodajalnah ne dobi ničesar, pa blago je brez izjeme neoporečene kakovosti in cene povsem znižanim režijskim stroškom primerne.

Tudi reklama deluje prav po ameriško; ampak jako vzorno. Tu prevladuje načelo: »občinstvo ima vedno prav« in v tem tiči cela skrivnost reklamnega uspeha v Ameriki.

Pri nas je navada, da ponujamo blago v nakup z vsemi mogočimi sredstvi, ga takorekoč vsiljujemo ljudem s pretirano hvalo, in sicer stvari, ki jih hoče trgovci prodati in ne kar občinstvo ravno potrebuje.

Prodajalec, ki razume stranki stvariti »obesiti«, katerih sploh ravno ne namerava kupiti, uživa čestokrat ugled prebrisanega trgovca.

V resnici pa take osebe podjetju več škodujejo, kakor izgledajo navidezno koristiti.

Pogostoma se stranke s takim nepotrebnim nakupom plašijo ter se seveda ogibajo trgovin, kjer se jim vsiljuje nepotrebna roba. Pocenitev blaga je, kakor rečeno, uspeh novodobne trgovske organizacije v zvezi s premišljenim gospodarstvom.

Seveda pride preustroj na nov način precej drag. Če potrebna propaganda zahteva neobičajne stroške, če naj zadene v živo in privede občinstvo v prodajalno z enotnimi cenami. Deloma se krijejo reklamni stroški s prihranki na osebju in splošni organizaciji, ampak previdnost ne sme iti predaleč, dobrobit podjetja mora biti v tem oziru vedno merodajen.

Amerikanski svedoki pripisujejo reklamni najvažnejšo vlogo pri uveljavljanju novega prodajnega načina.

Seveda bi, recimo, pri nas, še večjo pozornost morali polagati na učinek reklame, ko bi se lotili ameriškega načina. Brezizjemno naglašajo strokovnjaki, da se redukcija obratnih stroškov ne sme vršiti na račun propagande, priporočajo se celo isto razširiti ter jo dotirati z večjimi deleži režij; osobito pa v časih slabe gospodarske konjunktore.

Reklama je in ostane gonilna sila v trgovskem, industrijskem in sploh v

gospodarskem življenju, menjava se samo način in oblika, v bistvu pa ostane enaka. Samo pota so različna, cilj pa vedno isti.

BODOČNOST EVROPSKIH VALUT.

O tem zelo aktualnem vprašanju je govoril na Dunaju znani narodni ekonom dr. Somary, ki živi že več let v Zurichu. Dejal je: »Pred vojsko so tri velike evropske in dve manjši evropski državi financirale polovico Evrope in vse štiri ostale kontinente; to razmerje je bilo nenaravno in se da razložiti edinoletno vladavino srečnega zgodovinskega razvoja evropske zahodne obale, zlasti od začetka 18. stoletja naprej. Danes se je v presenetljivo kratkem času to razmerje obrnilo; samo države, ki so ostale v vojski nevtralne, in morebiti tudi Anglija, razpolagajo še z denarnim preostankom, ves ostali kontinent je pa postal glede kapitala pasiven. Pred vojsko je pomenil eventualno manjši dovoz kapitala iz Evrope v prekmorske dežele samo zakasnelost dvigajočega se razvoja; danes bi pa znižanje v dovozu kapitala v Evropo lahko pomenilo ne samo omejitve industrije, temveč tudi lakoto. Omejitve importa pridejo pri sedanjem položaju evropskega prebivalstva kaj malo v poštev, dvigovanje eksporta in zvišanje izseljevanja je pa zvezano z velikimi težkočami. Čez nekaj let bodo pa morale U. S. A. odreči se obrestim iz evropskih investicij ali pa bodo morale znižati carino. Ko bo prišel ta čas, bodo morale biti evropske države pripravljene za izvoz, in to bo mogoče le tedaj, če bo relativna rentabiliteta v Evropi hitreje rastla kot v Zedinjenih državah. Samo tedaj, če bo mogoče to vprašanje zadovoljivo rešiti, je možna ugodna sodba o ohranitvi rentabilitete evropske hvalut v deželah, ki med vojsko niso bile nevtralne. Spriči ogromne važnosti ohranitve stabilizacije, ki smo si jo enkrat priborili, more Evropa ta cilj dosledno zasledovati, ne glede na težkoče, ki so zelo velike in ki jih najbrž naš rod ne bo mogel sam rešiti.

Trgovina.

Sladkor. O splošnem položaju na trgu sladkorja si je težko napraviti pravo sliko, dokler se niso znane namere Kubancev o produkciji v bodočem letu. Zdi se, kakor bi hotel predsednik Kube z dolgotrajno o bodoči produkciji toliko časa čakati, da vidi, kakšen bo tržni položaj. Splošno se da toliko reči, da smatrajo položaj sladkornega trga za optimističen. Daljni Vzhod je trden in še kar naprej

LISTEK.

ODREDBE O DRŽAVNIH NABAVAH PO ZAKONU O DRŽAVNEM RAČUNOVODSTVU O NJIHOVEM IZVAJANJU V PRAKSI.

(Referat tajnika Centrale industrijskih korporacij g. dr. Cvetka Gregoriča na IV. gospodarskem kongresu v Beogradu.) (Nadaljevanje.)

V tej zvezi moramo posebno naglasiti težke posledice zavlavljanja izplačil za že prevzeta naročila od strani države, koja ne plačuje zamudnih obrestí, dočim neusmiljeno izterjuje od dobavitelja globo v izmeri 2% dnevno v slučaju njegove zamude, čeprav ni sam kriv. Gre celo tako daleč, da nalaga globo celo v takih slučajih, v katerih povzroči zamudo državna uprava sama.

Zavlavljanja izplačil je deloma kriva počasnost uprave, deloma, in to pogosto, pa pomanjkanje gotovine v državnih blagajnah. Razumemo, da je finančni položaj države težak, a na drugi strani je nepravilno, financirati državne nabave s prisilnimi brezobrestnimi posojili pri dobaviteljih, koji morajo med tem plačevati bankam visoke obresti.

Obresti absorbirajo en del, večkrat pa tudi cel zaslužek iz kupčije z državo.

Težkoče države pri plačevanju svojih obveznosti dobaviteljem izvirajo tudi iz napačnega financiranja državnih nabav in del, ker se iz državnega rednega proračuna financirajo tudi investicije.

Investicije, od katerih bodo imele koristiti tudi bodoče generacije, se ne bi smele financirati iz tekočih sredstev, ker davčna bremena presegajo davčno moč naroda. Edini pravilni način financiranja investicij je posojilo.

Največja nevarnost za dobavitelje, ki imajo dobiti od države denar, nastane takrat, kadar se njegova terjatev ni mogla ali ni hotela likvidirati, dokler je bil še na razpolago predmetni proračunski kredit, to je takrat, kadar se njegova terjatev prevlači na zloglasno partijo 55 »Obveznosti iz prejšnjih let«. Ta proračunska postavka je običajno daleč premajhna, da bi mogla pokrivati vse državne obveznosti iz prejšnjih let. V slučaju prevlačitve terjatve na to proračunsko postavko je rok izplačila popolnoma nesiguren. Moramo sicer priznati, da je v finančnem zakonu 1926/1927 (člen 13) rok za izdajanje plačilnih nalogov za plačilo na breme pravočasno angažovanih kreditov enega proračunskega leta po-

daljšan do konca 4. meseca, rok za izplačilo pa do konca 5. meseca prihodnjega proračunskega leta, kar je doneslo gotovo olajšanje, vendar pa na drugi strani obstoji še vedno neodložljiva potreba, da se izplačevanje terjatev napram državi iz predloženih proračunskih let do cela zasigura. V ta namen je treba, da se v proračunski postavki 55 »Obveznosti iz prejšnjih let« proračunava kredit v zadostni višini. Dogajajo se celo slučajji, da je terjatev napram državi nastala ali bila ugotovljena šele tekom proračunskega leta na podlagi pogodbe ali sodne razsodbe, a se ne more izplačati, ker ni proračunskega kritja. Upnik bo moral čakati na plačilo do bodočega proračuna. Za take slučajje je treba ustvariti zakonito možnost za izplačilo s tem, da se v zakon o državnem računovodstvu sprejme sledeče besedilo: Kadar je dolg države na podlagi pogodbe ali sodne razsodbe v vsakem pogledu brezdvomno ugotovljen, se mora terjatev plačati v določenem roku dospelosti tudi v slučaju, da kritje v proračunu ni predvideno. Taki izdatki bi se morali smatrati za začasne v smislu člena 131 zakona o državnem računovodstvu ter prenesti v proračun prihodnje dobe, ali pa bi se morali v sklepnem računu za leto, v ka-

terem so nastali, posebej izkazovati in opravičiti.

T tej zvezi moramo spregovoriti par besedi o gotovih slučajih, ki so se dogodili pred enim letom ali pred dvema letoma. Nekateri privatniki so tožili državo pri rednih sodiščih (v Bački, Bosni in Slavoniji) na plačilo gotovih terjatev države. Po sodni razsodbi, ko se terjatev ni plačala, so sodne izvršilne oblasti poizkušale terjatev prailno izterjati. Ob tej priliki je izdala generalna direkcija državnega pravobranilstva razpis (br. 5319 od 23. julija 1925), v katerem se sodno postopanje sodnih izvršilnih oblastev označuje za neskladno s predpisi zakona o državnem računovodstvu (čl. 60—66), kakor tudi za neskladno z osnovnim pojmom, da se država absolutno ne more smatrati in obravnavati kot nezanesljiv in slab plačnik, ker bi to škodovalo ugledu in interesom države. Izvršitev sodnih razsodb napram državi (plačilo iz državne imovine ali v gotovini) se prepoveduje, a stranke naj se obračajo glede izplačila svojih terjatev napram državi rednim putem na državno računovodstvo, ki izdaja naloge za izplačilo prisojenih terjatev. Državno pravobranilstvo je administrativno oblastvo in vprašanje je, je li mu bo uspelo doseči,

naroča. Značilno za spremembo na trgu je dejstvo, da je nakupila Indija večjo postavko sladkorja na angleškem otoku Mauritius (pri Madagaskarju), čeprav ima ta sladkor kot angleški kolonialni sladkor doma na Angleškem velike carinske prednosti. — V Evropi je bilo v preteklih tednih vreme povečini solčno in toplo in torej za razvoj sladkorne pese prav prikladno. Ugodni potek vremena se izrazi seveda tudi v analizi pese, ki kaže znižano težo listov, večjo težo gomoli in izdatno povečano vsebino sladkorja.

Umetna svila. Do letošnjega junija je bila belgijska umetna svila najcenejša. V juliju je zavzela njeno mesto češkoslovaška. Če vračunamo vse davke, so bile v juliju v dolarjih cene sledeče: Češkoslovaška 100, Belgija 106, Italija 109, Avstrija 129, Holandija 133, Francija 137, Nemčija 145, Švica 145, Anglija 220. Angleži so torej več kot še enkrat tako dragi kakor Čehi, Belgijci ali Avstrijci.

Boj proti kartelom na Ogrskem. Ogrsko poljedelstvo se bori že nekaj časa z veliko energijo proti ogrskim kartelom. Agrarci pravijo, da dela ogrsko poljedelstvo s prevelikimi produkcijskimi stroški, da zato v inozemstvu ne prenese konkurence in da izgublja trg za tujem. Glavni vzrok drage agrarne produkcije so pa karteli, ki s svojo denarno politiko cene blaga preveč dvigajo. Poljedelci zahtevajo, naj nastopi vlada proti kartelom. Ne gre jim za to, da se karteli odpravijo, ali pa da se ovira ustanovitve novih kartelov; zahtevajo le, da se napravi primeren zakon o kartelih, ki naj zabrani preveliko njih samolastnost. Ogrski poljedelci hočejo izvojevati izpolnitev svojih zahtev parlamentarnim putem. Vsekakor zanimiv boj, ki ga pa drugje ne upajo kar tako začeti.

Zunanja trgovina Rusije. Po uradnih podatkih znaša skupni promet ruske zunanje trgovine v prvih desetih mesecih tekočega gospodarskega leta (okt. 1925 do inkl. julij 1926) 1054 milijonov rubljev; lani v istem času je znašal 880 milijonov rubljev. Eksport je znašal 483 milijonov rubljev (lani 370), import 571 (510). Skupni promet se je dvignil za 25.6%, eksport za 30.8, imort za 11.6%. Pasivni saldo za letošnjih 10 mesecev znaša 88 milijonov rubljev, lani je znašal 140 milijonov rubljev.

Avstrijska zunanja trgovina pasivna. Avstrijski uvoz je znašal po uradnih podatkih v prvi polovici t. l. 1.335.9 milijonov šilingov (leta 1925 1.277.5 milijonov šilingov). Izvoz je znašal v prvem polletju 1926 809.5 milijonov šilingov (l. 1925 928.1 milijonov šilingov). V primeri s prvim polletjem 1925 se je pasivnost avstrijske zunanje trgovine zvišala od 349.4 na 526.4 milijone šilingov.

Izgube pri turškem monopolu špirta. Enkrat smo ta monopol že omenili in pa, da ga je vzel v najem poljski bančni koncercij. Sedaj prinaša »Kurjer Polski« senzacionalno vest, da ima konzorcij devet milijonov dolarjev zgube. Za najem državnega turškega monopola špirta so se potegovali na eni strani nemške vele-

banke s švicarskimi bankami, na drugi strani pa poljske banke skupaj z italijanskimi. Najemninska pogodba je bila osnovana na treh milijonih dolarjev. Nemške banke, ki Poljakom niso hotele dovoliti dostopa, so menda ponudile najemninsko svoto 12 milijonov dolarjev; neato so poljske velebanke, ne da bi bile obvestile Italijane, dvignile ponudbo tudi na 12 milijonov. Italijanske banke so nato so poljske velebanke, ne da bi bile ogromno svoto sami plačati. List zahteva pojasnila.

Industrija.

Ogrske opekarne. Skoz več let so preživljale ogrske opekarne težko krizo. Letos se je vsled pomnoženega stavbenega gibanja obrnilo na bolje. Do konca avgusta so napravile opekarne 54 milijonov kosov opeke, dočim so je lani do istega termina napravile samo 24 milijonov 500.000 kosov. Do konca leta bo znašala produkcija 80 milijonov kosov. Ker so napravile opekarne lani v vsem letu samo 42 milijonov kosov, bo pomenilo to skoraj stoodstotno zvišanje produkcije.

Mednarodni železni kartel in Ogri. Pripravljalna komisija mednarodnega železnega kartela se je pogajala z zastopniki ogrske železne industrije o zaustavitvi vstopa Ogrov v kartel. Na temelju dogovorov, doseženih pri pogajanjih, se udeležijo ogrski zastopniki konferenci kartela, ki se začnejo 17. septembra v Parizu. Čehi so glede te vesti skeptični; bi jim ne bilo všeč, če bi Ogri prej pristopili kot oni.

Železna in jeklena produkcija v Rusiji. Produkcija železnega in jeklenega trasta »Jugostal« je izkazala po uradnih podatkih v prvih treh četrtletjih gospodarskega leta 1925/26 te-le količine: surovo železo 65.4 mil. pudov, jeklo 60.1, valjano blago 46.1. Produkcija je sicer višja kot lani, vendar je ne smatrajo za ugodno; in sicer zato ne, ker bi morala znašati letna produkcija po načrtih trasta 96 milijonov pudov surovega železa, 93.7 milijonov pudov jekla in 70.4 mil. pudov valjanega blaga. V letošnjem marcu so ta produkcijski načrt znižali na 91.5 mil. pudov surovega železa, 89.3 mil. pudov jekla in 65.8 mil. pudov valjanega blaga. Po produkciji prvih devetih mesecev je lahko sklepati, da se tudi znižana produkcija ne bo dala izvesti; manjka veliko rude in kuriva in se produkcija slabo razvija.

Skupni prodajni urad čeških papirnic. V merodajnih krogih češke papirne industrije se pogajajo o združitvi vseh papirnic v Češkoslovaški razen industrije za izdelovanje cigaretnega papirja v skupnem prodajnem uradu. Potankosti še niso znane, vendar se pa razločno vidi tendenca po združitvi vseh podjetij v svrhu enotnega zastopstva, zaenkrat samo na domačem trgu. Niso si še edini, če bo prodajni urad posegel tudi v eksportno trgovino; bodo najprvo počakali, kako se bo doma obnesel. Cene še ne nameravajo vzdigniti in bi se delokrog prodajnega urada omejil na primerno raz-

drže določil pogodbe, na primer ako je v pogodbi določeno za slučaj spora razsodišče, se to določilo od strani države izgrava s tem, da ne imenuje svojega zastopnika, vsled česar je sestava razsodišča nemogoča. Dogajajo se tudi slučajji, da minister ali vlada enostransko in samovoljno razveljavljajo pogodbe, katere so odobrili v imenu države prejšnji ministri ali prejšnje vlade, ali da ne priznavajo pogodb, ko je bila od strani dobavitelja že deloma ali v celoti izpolnjena, češ da na primer minister, ko je pogodbo podpisal, ni bil v smislu internih vladnih odredb pooblaščen, da jo sklene in podpiše brez izrecnega pristanka ministrskega sveta.

Na vsem kulturnem svetu je v javnem in privatnem življenju priznano načelo, da se morajo pogodbe spoštovati. Tega načela bi se morala država še skropulozneje držati nego zasebnik, kajti dajati bi morala svojim državljanom, od katerih zahteva isto, dober vzgled. Kdor krši to načelo, izgubi zaupanje, ako pa država ne spoštuje pogodb, izgubi ne samo na avtoriteti in zaupanju pri svojih državljanih, ampak tudi na zaupanju in ugledu v inozemstvu, kar povzroča ogromno škodo celemu narodu.

(Dalje sledi.)

delitev domačih naročil na posamezna podjetja. Gotovo pa je, kakor povsod v takih slučajih, da pridejo kmalu tudi zvišane cene na vrsto. Tudi drugod so radovedni, kako bo novi urad posloval.

Zakon o valorizaciji. Službene novine št. 205., z dne 11. t. m. objavljajo zakon o valorizaciji bilančne vrednosti investicij pri družbah obvezanih na javno polaganje računov.

Davki in takse.

Parlamentarna obravnava predloga zakona o neposrednih davkih. — Davčni odbor pospešno razpravlja o predlogu davčnega zakona. Pri naglici, s katero odpravljajo člen za členom, ni izključeno, da dovrši svoje delo že tekom tekočega meseca, da si je obravnava marsikaterih zelo važnih mest še pridržal. Poslanci vladne večine slepo glasujejo za vsak člen, najsi bo še tako dalekosežnega pomena za žep davkoplačevalcev, katere zastopajo. Zato ni dvoma, da bodo na isti način postopali tudi pri členih, katerih se vendar niso upali spričo tehtnih argumentov opozicijskih poslancev gladko sprejeti in so odločitev o njih odložili na poznejši čas. Vladni večini se baje mudi, da spravi zakon še letos pod streho. Proti prvotnemu namenu se ga hoče nujno obravnavati in ga spraviti na dnevni red prve seje Narodne skupščine, ki se vrši dne 1. oktobra t. l. Proti tej nameri se kaže v krogu vladnih poslancev samih odpor, ker se zavedajo, da prevzemajo napram ljudstvu z bremenom, katere nalaga nameravani zakon, vendar pretežno odgovornost. Čuje se, da bodeta o predlogu še pred parlamentarno obravnavo razpravljali obe politični stranki, ki tvorita vladno večino. — Vsa znamenja kažejo, da vladna večina sama nima resnih namenov z izenačenjem davkov, ker si nikakor ne moremo misliti, da bodo poslanci iz pokrajin, za katere ne pomenja izenačenje nobenega zboljšanja položaja, in iz pokrajin, katerim bo novi zakon naložil občutna nova bremena, mogli prevzeti odgovornost za izenačenje v nameravani obliki. Ni izključeno, da je vse delo samo pesek v oči v prilog politikom, ki si hočejo lastiti zaslugi, da so se resno trudili za izenačenje davčnih bremen. V tem nas podkrepljuje sumljiva tišina in indiferentnost v srbskih krogih, ki bi bila izključena, ako bi bili ti krogi, ki se znajo poslaviti za svoje interese, prepričani, da gre za resno stvar, katero se hoče brezpogojno izvesti.

Carina.

Pobiranje carinske statistične takse pri izvozu blaga. — Neko podjetje je zahtevalo od ministrstva financ, da mu povrne znesek 49.959 Din, katere je moralo plačati ob izvozu blaga. Ministrstvo je zahtevo zavrnilo, nakar se je podjetje pritožilo na državni svet. Državni svet je dne 23. septembra 1925 pod št. 46.416 v tem konkretnem primeru odločil, da se sme statistična taksa pobirati edino in izključno samo ob uvozu blaga. Svojo razsodbo utemeljuje državni svet sledeče: Zakonski predpisi glede izpodbijane vprašanja so tako jasni, da nikakor ne bi bilo potrebno, da se sploh smatrajo za sporna. Po izrecni odredbi čl. 56 carinskega zakona velja v tem členu predpisani rok za vlaganje prošnje za povračilo pomotoma ali neumestno pobranih carin izključno le za uvoznike. Carinski zakon nikjer ne predpisuje, da bi bili tudi izvozniki glede vlaganja prošnje za povračilo pobranih izvoznih carin vezani na kak rok. Zaradi te nepopolnosti zakona prihajajo torej specijelno glede roka za izvoznike v poštevske splošni predpisi državlanskega zakona. Po čl. 115 Ustave se smejo državne davščine nalagati samo z zakonom. Statistična taksa je bila uvedena s čl. 23 zakona o obli carinskih tarif, v katerem je jasno in izrecno predvideno, da se ta taksa kakor ostale razen kaldrmine pobira samo na izvozno blago, tako da je izključen vsak dvom glede pobiranja, posebno ker je v istem členu predpisana taksa tako na uvozno, kakor na izvozno blago. Z zadnjim odstavkom tega člena, ki oprošča plačevanja teh taks predmete iz čl. 6 istega zakona, ne more se zagovarjati pobiranje statistične takse tudi pri izvozu, dočim je za uvoz izrecno predpisana. S tega stališča se mora smatrati, kakor da ni v veljavi razpis C br. 35.482/22.

Trditev, da se je ta razpis uveljavil na podlagi pooblastila v čl. 20 navedenega zakona, ni pravilna. Po tem členu ima minister financ pravico, da predpiše samo pravila in navodila za izvrševanje zakona, ni pa dobil pooblastila, da uvede nove davščine.

Nove predpisi carinarnicam. »Službene Novine« objavljajo povodom trgovinske pogodbe z Avstrijo nove predpise, odnosno navodila, ki jih daje finančno ministrstvo vsem carinarnicam. Carinarnice se morajo odlej ravnati strogo po določbah trgovinske pogodbe. Finančni minister opozarja carinske organe posebno na čl. 19. zakona o splošni carinski tarifi.

Denarstvo.

Nova denarna enota v Belgiji. Belgijska vlada, ki hoče frank stabilizirati, se namerava držati relacije 175 frankov = 1 funt šterlingov. Vpeljati hoče sedaj temu primerno denarno enoto. Najprvo bodo spravili v promet stabilno plačilno sredstvo v vrednosti pol zlatega franka, nato bodo kovali večje novce. V zvezi z nameravanim posojilom v višini 70 milijonov dolarjev hočejo odplačati viseči inozemski dolg.

Angleški štrajk in bančne bilance. — Mesečne avgustove bilance desetih največjih angleških bank, ki predstavljajo 90 odstotkov vsega angleškega bančnega poslovanja, kažejo posledice dolgotrajnega premogovnega štrajka. Devize so šle nazaj za 12.700.000 funtov, izkazujejo pa še zmeraj ogromno višino 1671 milijonov funtov. Vsled majhne aktivnosti gospodarstva so šle nazaj tudi menične zaloge in pa predjudni.

Medzavezniški dolgovi. Listi javljajo, da bo v doglednem času sklenjen dogovor za poravnanje dolga, ki ga je Portugalska napravila v vojnem času na Angleškem. Podlago temu dogovoru bodo tvorili pogoji, podobni onim, ki so bili stavljeni Franciji.

Proti inozemskim posojilom. V zadnjem času se je zanimalo več češkoslovaških velepodjetij za inozemska posojila, zlasti elektrarne. Uradna češka mesta se pa takim posojilom protivijo in pravijo, da najetje takih posojil v narodnogospodarskem oziru ni nepotrebno in nekoristno; izjema so seveda izrecne eksportne industrije. Tudi na Ogrskem ne vidijo radi, če gredo podjetja po posojila ven v inozemstvo.

RAZNO.

Hišne trafike. Osebe, ki posedujejo točilne pravice in želijo prodajati gostom kadivo, dobe to dovoljenje direktno od pristojnih sreskih uprav finančne kontrole. Vložene prošnje je kolkovati po 5 dinarjev in za rešenje je priložiti Din 120 v kolkih.

Arbitražna pogodba z Avstrijo parafirana. Arbitražna pogodba z Avstrijo je parafirana in pripravljena za dobritev obeh vlad.

Odprava prisilnih poravnay na Ogrskem. Pred par meseci so na Ogrskem določbe o prisilnopravem postopanju spremenili in so določili minimalno kvoto na 40%. Sedaj bodo na korist in varstvo upnikov vpeljali nadaljne reforme in hoče justično ministrstvo prisilno poravnalno postopanje sploh odpraviti. Izdelujejo tozadevni načrt in računajo s tem, da bodo nove določbe stopile v veljavo že v teku tega leta. Kakor doznavamo, bo justično ministrstvo tole odredilo: Če se bori podjetje s plačilnimi težkočami se mora poskusiti, da se doseže s pomočjo zveze za varstvo upnikov zasebna poravnava. Če je to nemogoče, se morajo poslati knjige itd. Centrali denarnih zavodov, in centrala mora tekom natančno določenega roka sporočiti, če je pripravljena izvesti prisilno likvidacijo podjetja. Če je pripravljena, se mora likvidacija takoj izvršiti, in kreditorji dobijo svoj delež po položaju denarnih sredstev trdke, ne da bi se določila minimalna kvota. Če pa centrala glede na neugodni položaj financ podjetja ni pripravljena, da likvidacijo izvrši, se morajo akti izročiti sodišču in se takoj vpele konkurzno postopanje. Na ta način bo torej prisilnoporavnalno postopanje popolnoma odpravljeno; na njegovo mesto pride obvezna zasebna poravnava, prisilna likvidacija, oziroma takojšnje konkurzno postopanje.

da se plačilo takoj izvrši. Razumemo, da je za državo zelo nevezgledno, da mora sodišče proti njej postopati, a na drugi strani si moramo misliti, da vsakdo, predno nastopi sodno pot, s številnimi prošnjami in intervencijami pri nižjih in višjih upravnih oblastvih poizkusi vse, da bi prišel do svojega plačila.

Bavili smo se nekaj več z vprašanjem plačevanja terjatev napram državi, ker je dosedanj način izplačevanja povzročil veliko škodo ne samo upnikom, ampak tudi celemu narodu. Zavlačevanje pri izplačilu državnih dolgov, počasnost sodišč, slaba administracija in neupoštevanje pogodb od strani države imajo za posledico, da ne dobijo niti država niti zasebnik kredita v inozemstvu, da inozemski kapitali ne prihajajo v našo državo, da si ima obilico gospodarskega bogastva in možnost gospodarskega razvoja v mnogo višji meri nego druge države, koje so že bile na robu gospodarskega pogina (Avstrija, Ogrska), a so dobile in še stalno dobivajo za državne in samoupravne namene, pa tudi za privatna podjetja dolarjev in funtov, kolikor jih potrebujejo.

Kar se tiče upoštevanja sklenjenih pogodb, moramo pripomniti, da se pri nas žal pogosto dogaja, da se oblastva ne

Borza dela v Mariboru. Od 5. do 11. septembra je pri tej borzi dela iskalo 88 moških in 29 ženskih, t. j. 117 oseb; 75 moških in 38 ženskih, t. j. 113 oseb, ki je bilo delo ponujeno; 57 moških in 19 ženskih, t. j. 76 oseb je dobilo delo; odpadlo je 56 moških in 46 ženskih, t. j. 102 oseb, odpotovalo je 29 moških in 4 ženske, skupaj 33 oseb. — Od 1. januarja do 11. septembra pa je iskalo dela 4952 oseb, 5169 oseb je bilo delo ponujeno, 2225 oseb je delo dobilo, 2862 oseb je bilo izbranih iz evidence in 535 oseb je odpotovalo. — Pri borzi dela dobijo delo: 6 ključavničarjev, 1 izdelovatelj glasbenih instrumentov, 1 podkovski kovač, 2 sodarja, 6 čevljarjev, 2 zidarja (stalni mesti), 1 soboslikar (stalno mesto), 3 tesarji in 10 pomožnih delavcev.

Čehi in Rusi. V zadnjih dneh so se pogajali v Moskvi češki industriji in finančniki o dobavi poljedelskih strojev za Rusijo za bodočo pomladansko kampanjo. Ugotovili so, da dela nemška industrija češkoslovaški hudo konkurenco, tudi zato, ker ji gredo nemške železnice pri eksportu v Rusijo s tarifnimi olajšavami na roko. Neka češka tovarna plugov je dobila v Rusiji naročilo v znesku enega milijona dolarjev. Rusi priznavajo kvaliteto češkoslovaških izdelkov, tudi jim ugajajo cene in kreditni pogoji.

Rudarska stavka na Angleškem. Izvršilni odbor rudarske stavke je ob priliki pogajanj z lastniki rudnikov sklenil, da zainteresira internacionalno unijo za borbo in položaj angleških rudarjev in to za slučaj, da bi sedanja pogajanja med lastniki rudnikov in zastopniki rudarjev ne privedla do nikakih zaključkov.

Gospodarske vesti. V našem trgovskem ministrstvu izdelujejo načrt o ustanovitvi bančne centrale. Pripadale naj bi ji vse jugoslovanske banke in hranilnice, in bi imela centrala v svrhu varstva vlagateljev nekakšno kontrolo nad posameznimi zavodi. — Po vzgledu železnega sindikata hočejo ustanoviti Poljski sindikat cinkovih tovarn. — Vest, da mislijo izdajati na Nemškem zlate novce, niso točne. Toliko je gotovo, da se peča ravnanje državnih banke že dolgo časa z mislijo, da bi zamenjali državne bankovce z zlatom v palicah. — Dresdener Bank bo zvišala svojo glavniico od 78 milijonov na 100 milijonov mark. Poslovno poročilo pravi, da bo tudi nadaljni razvoj banke razveseljav. — Kraljevi odlok daje italijanskemu finančnemu ministrstvu sporazumno z ministrskim predsednikom in z gospo-

darskim ministrom do 30. junija 1927 polno moč, da zviša obstoječo uvozno carino. Drug odlok govori o uvoznih prepovedih. Vse to ima namen, da se zboljša valuta. — V zadnjem avgustovem tednu se je obtoč bankovcev na Nemškem dvignil za 275 milijonov mark in je znašal 31. avgusta 1443 milijonov mark. Poročilo o tem je prvo, ki je popolnoma pod učinkom proste notacije dolarja. — Sladkornoposni pridelek na Poljskem je dober in je še za 9% boljši kot lanski. S sladkorno peso obdelani svet meri 190.000 ha. — Pri Hannoveru na Nemškem so navrtali nov petrolejski vrelec, ki da na dan 10.000 do 12.000 l petroleja. — Mednarodna industrija cevi je dobro zaposlena, Amerikanci delajo z 99% tovarniške kapacitete. — Japonska plovna družba Jušen-Kajša bo naročila na Nemškem štiri velike nove ladje za potniški promet. — Nemška trgovska bilanca v mesecu juliju je bila za 120 milijonov mark pasivna; ves uvoz je znašal 942 milijonov mark, teža 4 milijone 38.000 ton, izvoz pa 821 milijonov mark, teža 6.200.000 ton. — Letos so naročili Rusi doslej na Nemškem za 62 do 65 milijonov mark industrijskega blaga. — Francoski izvoz avtomobilov v prvi letošnji polovici je znašal 26.400 voz, za ca 600 voz manj kot lani v istem času. — Japonci so v juliju za 5 milijonov jenov manj uvozili kot v juniju, izvozili so pa za 10 milijonov jenov več. Letina bo dobra in sploh ves denarni in gospodarski položaj dobro kaže. — Poljski si hočejo napraviti lastno trgovsko brodogradnjo in so kot začetek sklenili kupiti v inozemstvu tovarni parnik za 7000 ton. Poljska vlada pravi, da je za bodoči razvoj države lastno trgovsko brodogradnjo nujno potrebno. — Ekspert sladkorja iz Češkoslovaške v kampanji 1925/26 je bil vreden 1.786.000.000 Kč, za 537 milijonov Kč manj kot v kampanji 1924/25. Največja pasivna postojanka je Italija. Jugoslavija je kupila v letošnji kampanji 845.000 kg češkoslovaškega sladkorja v vrednosti 2.158.000 Kč, za 460.000 kg oziroma za 728.000 Kč več kot lani. — Nemška država je dovolila trgovcem 300 milijonski kredit za kupčije z Rusijo. Izrabljanje kredita poteka normalno in znaša sedaj 73 do 74 milijonov mark. — Poljski obtoč denarja je znašal 10. t. m. 945.802.000 zlatov; od teh jih 446 milijonov ni kritih. — Ogrsko finančno ministrstvo je sklenilo inozemsko investicijsko posojilo, ki ga sme najeti mesto Budimpešta, od 77 na 45 milijonov zlatih kron. — Na Češkoslovaškem pripravljajo

reformo obrtnega reda in so razposlali v ta namen v pomladi vprašalne pole na industrijske in obrtne zbornice ter na delavske zveze. Reforma bo dogotovljena v dveh do treh letih.

Ljubljanska borza.

Sreda, dne 15. septembra 1926.

Blage: Borovi hlodi, od 25 cm prem. napr., 4 m dolž., feo vag. namembna postaja, Gorénjsko den. 240; bukova drva, meterska, napol suha, feo vag. meja bl. 20; brzjavni drogi, smreka, jelka, bor, mecesen, obeljeni, zdravi, ravni in primerno suhi: 6.50 m, obseg v vrhu 38 cm, obseg 2 m od spodnjega konca 53 cm, za komad den. 40; 7.50 m, obseg v vrhu 40 cm, obseg 2 m od spodnjega konca 58 cm, za komad den. 52; 8.50 m, obseg v vrhu 42 cm, obseg 2 m od spodnjega konca 60 cm, za komad den. 68, feo vag. meja via Trbiž; smrekovi hlodi, od 25 cm prem. napr., 4 m, feo vag. nakl. post. den. 200; remeljni 7/7, 8/8 in polovičarji, feo meja, 4 vag. den. 500, bl. 500, zaklj. 500; pšenica nova, feo nakl. postaja bl. 260; pšenica domača, nova, feo nakl. post. bl. 285; koruza, feo vag. nakl. post. bl. 165; rž domača, feo nakl. post. bl. 205; oves novi, feo nakl. post. bl. 155; fižol beli novi, feo vag. nakl. post. bl. 170; krompir rani, feo vag. slov. post. bl. 95; laneno seme, feo Ljubljana den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana den. 370; seno sladko, stisnjeno, feo vag. slov. postaja bl. 100.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 76.50, bl. 78; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 308; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 193, bl. 196; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 165, bl. 170; Merkantilna banka, Kočevje den. 90, bl. 96; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 865, bl. 868; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 105, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 112, bl. 115; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 108; Stavbna družba d. d., Ljubljana den. 55, bl. 65; Šešir, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 103, bl. 104, zaklj. 104.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg, dne 11. septembra t. l. Na ta trg so slaninarji pripeljali 32 voz z 61 zaklanimi svinjami, kmetje pa 35 voz krompirja, 16 voz čebule in zelenjave in 25 voz sadja. Glede mesa so slaninarji kakor tudi domači mesarji ostali pri dosedanjih cenah. — **Perutnine** in drugih domačih živali je bilo to pot le okoli 600 komadov in kljub temu so ostale cene pretečenega tedna, samo domači zajci in domači golobje so bili nekoliko cenejši. — **Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice.** Cena krompirja se je zvišala in sicer se je prodajal

po 1.25 do 2 Din kg zato, ker kakor kmetje trdijo, je krompir začel gniti po njivah, vsled česar ga bo pičlo. Čebule in česna je pa zelo veliko in zato so bile tudi cene zelo nizke. Čebula se je prodajala po Din 1.50 do 3 Din, česen 3 do 6 Din venec, kislo zelje 3 do 4, paradizniki 2 do 4 Din kg, ohrovt in glavna solata 0.25 do 2 Din komad, endivija 0.25 do 1 Din komad, fižol 1 do 1.50 Din kupček, buče 1 do 3 Din komad. — **Sadje:** jabolka in hruške 2 do 4 Din, slive 1.50 do 3 Din, breskve 6 do 14, grozdje 7 do 14 Din kg, borovnice 1.50, brusnice 5 do 8, maline 4 Din liter. — **Mlečni proizvodi:** mleko 2 do 2.50, smetana 11 do 14 dinarjev liter, surovo maslo 36 do 40, čajno 50 do 60, kuhano 40 do 44 Din kg. Jajca so se podražila in sicer 1.25 do 1.50 Din komad, med 25 do 30 Din kg, oljčno olje 30 do 40, bučno olje 18 do 22 Din liter. — **Cvetlice** 0.50 do 6, v loncih 10 do 50 Din komad. — **Lončena in lesena roba** 1 do 120 Din komad, brezove metle 2.25 do 5, lesene grablje 6 do 8, lesene vile 5 do 8, cepci 7 do 10 Din komad, leseni sodi 100 do 500, leseni vozovi 1500 do 2000 Din komad.

Seno in slama na mariborskem trgu. V torek 7. t. m. je bilo 14 voz sena in 4 vozovi otave; v soboto 11. t. m. pa 20 voz sena, 6 voz otave in 8 voz slame na trgu. Cene so bile senu 80 do 90, otavi 70 do 80, slami pa 40 do 50 Din za 100 kilogramov. Kakor kmetje trdijo, je to leto seno večji del počrnilo in segnulo, otavo pa živina, posebno konji jesti nočejo in posledica temu bo, da bodo cene sena znatno poskočile, vsled česar se bo tudi živina podražila.

Dunajski goveji sejem (18. t. m.). Dogon 2994 komadov; od tega iz Jugoslavije 1012 glav. Voli so se podražili za 5 do 10 grošev, a biki so se pocenili za 10 do 15 grošev, enako so bile krave cenejšje za 5 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo: voli 1.15—1.90 (izjemno do 2.05), biki 1 do 1.35, krave 1—35, slaba živina 0.60 do 1 šilinga.

Mariborsko sejmsko poročilo (10. septembra 1926). Na svinjski sejem se je pripeljalo 374 svinj, eno ovca in dve kozi. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, komad 50 do 100 dinarjev, 7 do 9 tednov stari 125 do 150, 3 do 4 mesece stari 250 do 300, 5 do 7 mesecev stari 420 do 450, 8 do 10 mesecev stari 525 do 550, eno leto stari 1000 do 1200; 1 kg žive teže 10.50 do 12.50; 1 kg mrtve teže 14.50 do 17. — Prodalo se je 147 svinj in ena ovca.

Edino šivalni stroji in najboljše kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le —
JOS. PETELINCA
Gritzner Adler
Najnižje cene! Tudi na obroke!
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačno. — Večletna garancija.

Veletrgovina

A. SARABON
v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago
raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
CENIK NA RAZPOLAGO!

Oglejte si

bogato zalogo nogav in rokavov za dame, gospode in otroke, vozenino, našivkov in čipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebščin za šivilje, krojače in čevljarje

na veliko in malo po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika, ob vodil levo.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! Zahtevajte cenike

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Oglašujte v „Trgovskem listu“!